

اعتباریابی مقیاس پنج بزرگ - ۱۰ (BFI-10): ابزار بسیار کوتاه

الگوی پنج عاملی شخصیت

دکتر علی محمدزاده^۱

دکتر محمود نجفی^۲

تاریخ پذیرش: ۸۹/۹/۲۰

تاریخ وصول: ۸۹/۵/۱۴

چکیده

مقدمه: مقیاس پنج بزرگ - نسخه کوتاه (BFI-10)، نسخه ۱۰ سؤالی مقیاس پنج بزرگ (BFI) می‌باشد که اخیراً توسط رامستد و جان در سال ۲۰۰۷ تهیه شده است. این ابزار به خاطر محدودیت زمانی در مواقعی به کار می‌رود که طرح تحقیقی، امکان استفاده از پرسشنامه بلند را نمی‌دهد. ضمن این که BFI-10 کوتاه‌ترین پرسشنامه موجود برای سنجش ویژگی‌های شخصیت می‌باشد که در مدت زمانی کمتر از یک دقیقه این کار را انجام می‌دهد. روش: این پژوهش در یک بررسی زمینه‌یابی و پس‌رویدادی انجام شده و از نوع توصیفی - مقطعی است. نمونه‌ای به حجم ۳۱۷ نفر (۷۶ نفر گروه مذکر و ۲۴۱ نفر گروه مؤنث) به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب و مورد آزمون قرار گرفتند.

یافته‌ها: تحلیل عاملی به روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی ساختار پنج عاملی مقیاس مورد بررسی را تأیید کرد. به منظور بررسی روایی همگرا از اجرای همزمان نسخه بازنگری شده نسخه بلند مقیاس پنج بزرگ استفاده شد که حاکی از روایی مطلوب بود. همچنین، ضرایب پایایی از نوع بازآزمایی، تنصیفی و همسانی درونی نیز مطلوب گزارش شد.

بحث و نتیجه‌گیری: یافته‌های مربوط به تحلیل عاملی مشابه تحقیقات انجام گرفته در فرهنگ اصلی بوده و ضرایب روایی و پایایی نیز به نتایج تحقیق قبلی نزدیک بود. با توجه

۱- گروه روان‌شناسی دانشگاه پیام نور آذربایجان شرقی، آذربایجان شرقی، ایران

۲- گروه روان‌شناسی بالینی دانشگاه سمنان، سمنان، ایران

به خصوصیات روان‌سنجی مطلوب، ابزار حاصل از پژوهش حاضر می‌تواند به عنوان ابزار مناسب برای غربال کردن نمونه‌های بیشتر، در پژوهش‌های مرتبط با سنجش شخصیت کاربرد داشته باشد.

واژگان کلیدی: مقیاس پنج بزرگ - نسخه کوتاه، اعتباریابی، ساختار عاملی، روایی، پایایی.

مقدمه

الگوی ۵ عاملی شخصیت الگوی سلسله‌مراتبی از صفات شخصیتی است که ۵ عامل گسترده را در بالاترین سطح انتزاع بازنمایی می‌کند. هر عامل دو قطبی (مثلاً برون‌گرایی در برابر درون‌گرایی) چندین عامل سطحی ویژه (مثلاً مردم‌آمیزی) را تلخیص می‌کند که آن نیز در نوبه خود مجموعه‌ای از صفات ویژه دیگر سطحی‌تری (مثلاً صمیمیت و پرحرفی) را در بر می‌گیرد. چارچوب ۵ عاملی شخصیت تفاوت‌های فردی افراد را براساس ۵ حیطه از شخصیت طبقه‌بندی می‌کند. چندین ابزار درجه‌گذاری برای سنجش ۵ بزرگ ساخته شده‌اند. سیاهه ۲۴۰ سؤالی‌بازنگری‌شده شخصیت‌نشو^۱ (NEO-PI-R) (کاستا و مک کری^۲، ۱۹۹۲) جامع‌ترین ابزار برای سنجش ۵ بزرگ است که ۵ عامل بزرگ از شخصیت و نیز ۶ عامل فرعی هر یک از آنها را مورد سنجش قرار می‌دهد. از آنجایی که اجرای NEO-PI-R حدود ۴۵ دقیقه طول می‌کشد برای بسیاری از اهداف تحقیقی طولانی بوده و بنابراین، اخیراً نسخه‌های کوتاه‌تر این سیاهه رواج پیدا کرده‌اند. سه سیاهه معروف و پر استفاده در تحقیقات، که نسبتاً کوتاه هستند عبارتند از سیاهه ۴۴ سؤالی ۵ بزرگ^۳ (BFI) (بنت مارتینز^۴ و همکاران، ۱۹۹۸؛ جان و استریواستاوا^۵، ۱۹۹۹)، سیاهه ۶۰ سؤالی ۵ بزرگ نشو^۶ (NEO-FFI) (کاستا و مک کری^۲، ۱۹۹۲) و ابزار گلدبرگ^۷ متشکل از ۱۰۰ صفت

-
1. NEO Personality Inventory, Revised
  2. Costa PTJr, McCrae
  3. Big-Five Inventory
  4. Benet-Martinez
  5. John & Srivastava
  6. NEO Five-Factor Inventory
  7. Goldberg

توصیفی^۱ (TDA) گلدبرگ، (۱۹۹۲). جان و استریواستاوا (۱۹۹۹) تخمین زده‌اند که تکمیل هر یک از این مقیاس‌ها به ترتیب ۵، ۱۵ و ۱۵ دقیقه طول می‌کشد.

الگوی ۵ عاملی شخصیت مورد علاقه بسیاری از محققین قرار گرفته و تحقیقات متعددی هم در حمایت از این الگو انجام گرفته است (آشتون و لی^۲، ۲۰۰۱؛ گوسلینگ^۳ و همکاران، ۲۰۰۳؛ مک کرا و کاستا، ۲۰۰۳). اگرچه هنوز این الگو پذیرش جهان شمولی نیافته است (بلوک^۴ و همکاران، ۱۹۹۵). سیاهه پنج بزرگ^۵ (BFI) در اواخر دهه ۱۹۸۰ به عنوان ابزاری کوتاه ساخته شد (جان^۶ و همکاران، ۱۹۹۱). در آن زمان عبارات مختصر ۴۴ سؤال این سیاهه که همان‌طور که ذکر گردید تقریباً در ۵ دقیقه ۵ عامل بزرگ شخصیت را می‌سنجید، تغییری بنیادی در سنجش صفات شخصیت در مدت زمان کوتاه به شمار می‌رفت. در آن زمان ابزارهای متعدد موجود برای سنجش شخصیت طولانی بودند، حتی نسخه کوتاه NEO-PI-R (کاستا و مک کرا، ۱۹۹۲) که حاوی ۶۰ سؤال می‌باشد. اما به مرور زمان آنچه که تغییر بنیادی در سنجش صفات شخصیت در مدت زمان کوتاهی تلقی می‌شد، اکنون و با مواجه شدن محققین با محدودیت زمانی آن ابزارها به‌طور ملال‌آوری طولانی تلقی می‌شوند. در واقع، روند سریعی در هرچه کوتاه و کوتاه‌تر کردن ابزارهای موجود برای سنجش شخصیت به وجود آمده است. تقاضا برای ابزارهای بسیار کوتاه در حال رشد است. ابزارهای بسیار کوتاهی برای سنجش متغیرهایی مانند بهزیستی ذهنی (ساندویک^۷ و همکاران، ۱۹۹۳)، عاطفه (راشل^۸ و همکاران، ۱۹۸۹)، هویت قومی فرهنگی (بنت مارتینز و همکاران، ۲۰۰۲)، سبک‌های دلبستگی (هازن و شاور^۹، ۱۹۸۷)، هوش (پالاس^{۱۰} و همکاران، ۱۹۹۸). و عزت نفس (رابینز^{۱۱} و همکاران، ۲۰۰۱) ساخته

1. trait descriptive adjectives
2. Ashton & Lee
3. Gosling
4. Block
5. Big Five Inventory
6. John
7. Sandvik
8. Russell
9. Hazan & Shaver
10. Paulhus
11. Robins

شده‌اند. بنابراین حتی عبارات مختصر ۴۴ سؤال سیاهه پنج‌بزرگ نیز در نظر محققین طولانی جلوه‌گر می‌شود. همچنان‌که بوریش^۱ (۱۹۹۷) معتقد است، بسیاری از ابزارهای کوتاه در حیطه‌های متعدد روان‌شناسی ویژگی‌های روان‌سنجی مطلوبی دارند، بنابراین تهیه نسخه کوتاهی از سیاهه پنج‌بزرگ نیز انجام‌پذیر می‌باشد و این کار توسط رامستد و جان^۲ (۲۰۰۷) انجام گرفته است. مقیاس پنج‌بزرگ - نسخه کوتاه (BFI-10) عامل‌های پنج‌گانه سیاهه پنج‌بزرگ (BFI) را به خوبی پوشش می‌دهد و دارای روایی بالایی با نسخه اصلی می‌باشد (رامستد و جان، ۲۰۰۷). این مقیاس نسخه کوتاه شده پرسشنامه ۴۴ سؤالی می‌باشد که ۱۰ ماده دارد. BFI-10 به خاطر محدودیت زمانی در مواقعی به کار می‌رود که طرح تحقیقی، امکان استفاده از پرسشنامه بلند را نمی‌دهد. در این موارد، به عنوان ابزار مناسب برای غربال کردن نمونه‌های بیشتر، در پژوهش‌های مربوط به شخصیت کاربرد دارد. ضمن این که BFI-10 کوتاه‌ترین پرسشنامه موجود برای سنجش صفات اصلی شخصیت می‌باشد که در مدت زمان کمتر از یک دقیقه‌ای این کار را انجام می‌دهد.

در ایران نیز ابزارهای متعدد و معتبری برای سنجش صفات اصلی شخصیت اعتباریابی شده است مثلاً مقیاس شخصیتی نئو (گروسی فرشی، ۱۳۸۰) که دارای ۶۰ ماده است، پرسشنامه شخصیتی آیزنک فرم تجدید نظر شده^۳ (EPQ) (کاویانی و همکاران، ۱۳۸۴) که ۱۰۶ ماده دارد و نسخه کوتاه آن (بخشی پور و باقریان خسروشاهی، ۱۳۸۵) که حاوی ۴۸ سؤال از نسخه اصلی است. بنابراین ضرورت وجود سیاهه‌ای مختصر و معتبر برای سنجش عوامل بزرگ شخصیت احساس می‌شود. هدف این پژوهش، دستیابی به خصوصیات روان‌سنجی مقیاس پنج‌بزرگ - نسخه کوتاه (BFI-10) در ایران بود. ابزار حاصل از این پژوهش می‌تواند به منظور غربال کردن افراد براساس صفات اصلی شخصیت هنگامی که طرح تحقیقی، امکان استفاده از پرسشنامه بلند را نمی‌دهد، به کار گرفته شود. این سیاهه به سبب چند ویژگی از جمله مختصر بودن، جدید بودن، مرتبط بودن با نظریه و تحقیق، به عنوان گزینه مناسب جهت آماده‌سازی زمینه استفاده آن در ایران انتخاب گردید.

---

1. Burisch
2. Rammstedt & John
3. Eysenck Personality Questionnaire

روش

این پژوهش در یک بررسی زمینه‌یابی انجام شده و از نوع توصیفی-مقطعی است. ابتدا مقیاس پنج بزرگ- نسخه کوتاه (BFI-10) به فارسی برگردانده شد. سپس از دو نفر متخصص زبان انگلیسی خواسته شد که ماده‌های برگردانده شده فارسی را به انگلیسی ترجمه نمایند. آنگاه شکاف‌های موجود در تطابق دو ترجمه اصلاح گردید. سپس، آزمون حاصله روی چند آزمودنی به صورت آزمایشی اجرا شد و اشکالات پیش آمده برای کاربرد نهایی اصلاح و رفع گردید.

جامعه آماری تحقیق حاضر عبارت بود از کلیه دانشجویان دختر و پسر دوره‌های کارشناسی دانشگاه پیام‌نور تبریز و سراب بود که در سال تحصیلی ۸۶-۸۵ مشغول به تحصیل بودند. از این جامعه آماری ۳۱۷ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی متناسب با توزیع تقریبی جنسیتی انتخاب و مورد آزمون قرار گرفتند. حجم نمونه بر حسب جنس، ۲۴۱ نفر زن و ۷۶ نفر مرد می‌باشد که براساس جدول مورگان و با در نظر گرفتن تعداد تقریبی جامعه آماری انجام گرفت.

پس از انتخاب کلاس‌ها در هر دانشکده نخست محقق خود را به دانشجویان معرفی و هدف تحقیق را بیان کرد. سپس سؤالات مقیاس پنج بزرگ- نسخه کوتاه (BFI-10)، در اختیار آنها قرار داده شد به آزمودنی‌ها گفته شد جملات زیر بر افکار و رفتارهایی دلالت دارد که ممکن است توصیف‌کننده برخی ویژگی‌های شما باشد. برای هر جمله، پاسخی را انتخاب نمایید که به بهترین وجه با وضعیت شما تطبیق نماید. پاسخ‌های خود را براساس میزان تناسب در مقیاسی از ۰ تا ۴ درجه‌بندی کنید. این دستورالعمل در مورد نسخه بلند مقیاس پنج بزرگ (BFI) هم که برای احراز روایی همگرا بکار گرفته شد، صادق بود. در اجرای نسخه بلند مقیاس پنج بزرگ (BFI) ۸۶ نفر از نمونه تحقیقی که به طور تصادفی انتخاب شده بودند، همزمان به سؤالات دو نسخه بلند مقیاس پنج بزرگ (BFI) و مقیاس پنج بزرگ- نسخه کوتاه (BFI-10) جواب دادند. در تکمیل همزمان دو پرسشنامه ترتیبی داده شد که تقریباً نیمی از آزمودنی‌ها نخست مقیاس پنج بزرگ- نسخه کوتاه (BFI-10) و سپس نسخه بلند مقیاس پنج بزرگ (BFI) را تکمیل نمایند و نیم دیگر از آزمودنی‌ها ابتدا به

نسخه بلند مقیاس پنج بزرگ (BFI) و سپس مقیاس پنج بزرگ - نسخه کوتاه (BFI-10) جواب دهند تا بدین وسیله اثرات ناشی از ترتیب تکمیل پرسشنامه‌ها کنترل شود.

ابزار پژوهش

مقیاس پنج بزرگ - نسخه کوتاه (BFI-10): این مقیاس نسخه کوتاه مقیاس پنج بزرگ (BFI) می‌باشد که توسط رامستد و جان (۲۰۰۷) به منظور سنجش ابعاد شخصیت تهیه شده است. این مقیاس ۱۰ سؤال دارد که به صورت لیکرت ۵ درجه‌ای و در دامنه‌ای از «کاملاً مخالف» تا «کاملاً موافق» نمره‌گذاری می‌شود. حیطه‌های پنجگانه‌ای از شخصیت که توسط این مقیاس سنجیده می‌شوند عبارتند از: برون‌گرایی، توافق‌جویی، وظیفه‌شناسی، روان‌آزردگی و گشودگی. پایایی بازآزمایی دو ماهه آن ضرایبی بین ۰/۶۸ تا ۰/۸۴ می‌باشد. روایی همگرایی آن به وسیله همبستگی آن با نسخه بازنگری شده مقیاس شخصیتی نشو (NEO-PI) روایی مطلوبی نشان داده است. این ضرایب برای کل مقیاس ۰/۶۷، برون‌گرایی ۰/۷۹ و توافق‌جویی ۰/۶۵، وظیفه‌شناسی ۰/۷۰، روان‌آزردگی ۰/۷۳ و گشودگی ۰/۶۳ می‌باشد.

مقیاس پنج بزرگ (BFI): این مقیاس توسط جان و سریواستاوا (۱۹۹۹) به منظور سنجش ابعاد شخصیت تهیه شده است. این مقیاس ۴۴ سؤال دارد که به صورت لیکرت ۵ درجه‌ای و در دامنه‌ای از «کاملاً مخالف» تا «کاملاً موافق» نمره‌گذاری می‌شود. حیطه‌های پنجگانه‌ای از شخصیت که توسط این مقیاس سنجیده می‌شوند عبارتند از: برون‌گرایی، توافق‌جویی، وظیفه‌شناسی، روان‌رنجورخویی و گشودگی. در فرهنگ اصلی پایایی بازآزمایی سه ماهه آن ضرایبی بین ۰/۸۰ تا ۰/۹۰ می‌باشد. روایی همگرایی آن به وسیله همبستگی آن با ابزارهای دیگر سنجش ۵ عامل شخصیت روایی مطلوبی نشان داده است جان و سریواستاوا (۱۹۹۹) در ایران ضرایب آلفای کرونباخ برای برون‌گرایی ۰/۶۲ و توافق‌جویی ۰/۶۱، وظیفه‌شناسی ۰/۷۲، روان‌رنجورخویی ۰/۸۰ و گشودگی ۰/۶۳ گزارش شده است (نصرت آبادی و همکاران، ۱۳۸۵). ضمن اینکه مقیاس پنج بزرگ از روایی عاملی و صوری مطلوبی نیز در ایران برخوردار است (نصرت آبادی و همکاران، ۱۳۸۵).

یافته‌ها

فراوانی شرکت کنندگان در طبقات جنسیتی بر اساس مشخصه‌های آمار توصیفی در جدول ۱ نشان داده شده است.

جدول ۱. مشخصات جمعیت شناختی نمونه تحقیق

تعداد	درصد	میانگین سنی	انحراف معیار
۲۴۱	۷۶	۲۱/۹۷	۲/۱۰
۷۶	۲۴	۲۱/۶۳	۵/۱۳
۳۱۷	۱۰۰	۲۱/۸۹	۳/۰۸

ساختار عاملی

نخست قابلیت تحلیل عاملی از طریق آزمون کایزر-مایر-اولکین^۱ (KMO) و آزمون کرویت بارتلت^۲ بررسی شد که در جدول ۲ نشان داده شده است.

جدول ۲. آزمون قابلیت تحلیل عاملی

۰/۵۴	آزمون کفایت نمونه کایزر-مایر-اولکین
۱۸۰۸/۴۸	مجذور کای
۴۵	درجه آزادی
۰/۰۰۰	سطح معناداری

براساس اطلاعات جدول، مقدار آزمون کایزر-مایر-اولکین بیانگر کفایت نمونه‌برداری و مشخصه آزمون کرویت بارتلت معنادار است که نشان می‌دهد ماتریس همبستگی داده‌ها در جامعه صفر نیست و بنابراین عمل عامل‌یابی قابل توجیه است. آن‌گاه، به منظور بررسی ساختار عاملی مقیاس وسواس مرگ از شیوه اکتشافی و روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی با چرخش پروماکس استفاده شد. داده‌های کل نمونه آماری (n=۳۱۷) در تحلیل عاملی وارد شدند. جدول ۳ وزن‌های عاملی هر یک از ماده‌ها را برای هر یک از آنها بعد از چرخش

1. Kaiser-Meyer-Olkin Measure

2. Bartlett's Test of Sphericity

پروماکس نشان می‌دهد. رسم نمودار ارزش‌های ویژه (آزمون اسکری^۱) و الگوی وزن‌های عاملی ۵ عامل پیشنهاد نمود که این ۵ عامل و ۸۹/۱۸ درصد واریانس کل را تبیین می‌کنند.

جدول ۳. عامل‌های مقیاس پنج بزرگ - نسخه کوتاه (BFI-10) و وزن‌های عاملی مربوط به هر ماده

عامل‌ها	ارزش ویژه	درصد واریانس تبیین شده	ماده‌ها (وزن عاملی)
گشودگی	۳/۴۳	۳۴/۳۵	۱۰ (۰/۹۲)، ۵ (۰/۹۶)
توافق جویی	۱/۹۵	۱۹/۵۶	۲ (۰/۹۵)، ۷ (۰/۸۵)
وظیفه‌شناسی	۱/۷۹	۱۷/۹۴	۳ (۰/۹۴)، ۸ (۰/۹۴)
برون‌گرایی	۱/۱۳	۱۱/۳۸	۱ (۰/۹۰)، ۶ (۰/۹۲)
روان‌آزردگی	۰/۵۹	۵/۹۳	۴ (۰/۹۲)، ۹ (۰/۹۰)

عامل اول (گشودگی) شامل سؤالات ۵ و ۱۰ می‌باشد که ۳۴/۳۵ درصد واریانس‌های مشاهده شده را توجیه می‌کند. عامل دوم (توافق جویی) شامل سؤالات ۲ و ۷ می‌باشد که ۱۹/۵۶ درصد واریانس‌های مشاهده شده را توجیه می‌کند. عامل سوم (وظیفه‌شناسی) شامل سؤالات ۳ و ۸ می‌باشد که ۱۷/۹۴ درصد واریانس‌های مشاهده شده را توجیه می‌کند. عامل چهارم (برون‌گرایی) شامل سؤالات ۱ و ۶ می‌باشد که ۱۱/۳۸ درصد واریانس‌های مشاهده شده را توجیه می‌کند. عامل پنجم (روان‌آزردگی) شامل سؤالات ۴ و ۹ می‌باشد که ۵/۹۳ درصد واریانس‌های مشاهده شده را توجیه می‌کند.

روایی همزمان

به منظور بررسی روایی همزمان، از اجرای همزمان نسخه بلند مقیاس پنج بزرگ استفاده شد. بدین منظور ۸۶ نفر از نمونه تحقیقی که به طور تصادفی انتخاب شده بودند، همزمان به سؤالات دو پرسشنامه جواب دادند. نتایج تحلیل نشان داد که همبستگی بین دو پرسشنامه ۰/۸۰ ($p < ۰/۰۰۱$) می‌باشد. همچنین نتایج تحلیل حاکی از آن بود که همبستگی عامل‌های پنج‌گانه نسخه بلند و کوتاه مقیاس پنج بزرگ مطلوب می‌باشد برای مقیاس‌های گشودگی،

توافق جویی، وظیفه شناسی، برون گرایی و روان آزرده‌گی به ترتیب ۰/۸۰، ۰/۸۳، ۰/۷۹، ۰/۷۸ و ۰/۸۵ ($p < ۰/۰۰۱$).

پایایی بازآزمایی

برای تعیین پایایی بازآزمایی مقیاس، تعداد ۴۷ نفر به صورت نمونه‌گیری داوطلب از نمونه آماری انتخاب و سپس در فاصله ۴ هفته دوباره آزمایش شدند. ضریب پایایی کل مقیاس ۰/۸۸ و برای خرده مقیاس‌های گشودگی، توافق جویی، وظیفه شناسی، برون گرایی و روان آزرده‌گی به ترتیب ۰/۸۲، ۰/۸۰، ۰/۷۸، ۰/۸۳ و ۰/۷۹ به دست آمد ($p < ۰/۰۰۱$).

پایایی تنصیفی

به منظور تعیین پایایی تنصیفی مقیاس، از داده‌های کل نمونه ($n=۳۱۷$) استفاده شد. بدین منظور سؤالات به دو قسمت زوج و فرد تقسیم و نمره آزمودنی‌ها در هر قسمت محاسبه گردید. سپس، ضریب همبستگی بین دو قسمت محاسبه گردید. این ضریب برای خرده مقیاس‌های گشودگی، توافق جویی، وظیفه شناسی، برون گرایی و روان آزرده‌گی به ترتیب ۰/۷۹، ۰/۷۸، ۰/۷۶، ۰/۸۲ و ۰/۷۰ بدست آمد ($p < ۰/۰۰۱$).

پایایی همسانی درونی

جهت سنجش پایایی درونی مقیاس از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. در این جانیز داده‌های کل نمونه ($n=۳۱۷$) وارد تحلیل شدند. براساس نتایج حاصله ضریب آلفا برای خرده مقیاس‌های گشودگی، توافق جویی، وظیفه شناسی، برون گرایی و روان آزرده‌گی به ترتیب ۰/۸۸، ۰/۸۷، ۰/۸۷، ۰/۸۹ و ۰/۷۸ ($p < ۰/۰۰۱$) محاسبه گردید که رضایت بخش می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

در حالت آرمانی، پژوهشگران شخصیت ترجیح می‌دهند برای نیل به اهداف خود از مقیاس‌های جامع‌تری که گستره وسیعی از ابعاد پنجگانه شخصیت را تحت پوشش قرار می‌دهند، استفاده کنند، اما استفاده از مقیاس‌های جامع‌تر مستلزم وجود شرایطی مانند زمان کافی و حوصله کافی شرکت‌کنندگان است، به همین خاطر و در مواقعی شرایط فوق برقرار نباشد مقیاس BFI-10 به خاطر محدودیت زمانی در مواقعی به کار می‌رود که طرح تحقیقی، امکان استفاده از پرسشنامه بلند را برای سنجش ابعاد اصلی شخصیت نمی‌دهد. در این موارد، به عنوان ابزار مناسب برای غربال کردن نمونه‌های بیشتر، در پژوهش‌های شخصیت کاربرد دارد.

هدف مطالعه حاضر، بررسی روایی و پایایی نسخه ۱۰ سؤالی مقیاس پنج بزرگ برای اندازه‌گیری صفات پنجگانه شخصیت در تحقیقات غربالگری بود. این پرسشنامه به سبب چند ویژگی بسیار کوتاه بودن و جدید بودن به عنوان گزینه مناسب جهت آماده‌سازی زمینه استفاده آن در ایران انتخاب گردید.

برای ابزار مذکور دونوع روایی عاملی و همزمان گزارش شد؛ در تحلیل عاملی BFI-10 به روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی، پنج عامل گشودگی، توافق جویی، وظیفه‌شناسی، برون‌گرایی و روان‌آزردگی استخراج گردید که ۸۹/۱۸ درصد واریانس‌های مشاهده شده را تبیین می‌کنند. بنابراین عوامل شناسایی شده در تحقیقات قبلی (رامستد و جان، ۲۰۰۷) در پژوهش حاضر نیز بدست آمدند که نشان دهنده همسویی با پژوهش‌های قبلی و تأیید روایی عاملی آن است. در ارتباط با روایی همزمان، پژوهش حاضر نشان داد ضرایب حاصل از اجرای همزمان نسخه ۴۴ و ۱۰ سؤالی مقیاس پنج بزرگ به منظور احراز روایی همزمان رضایت‌بخش است. نتایج مطالعه حاضر در این مورد با نتایج مطالعه رامستد و جان (۲۰۰۷) در یک راستاست.

به منظور مطالعه پایایی، از سه روش بازآزمایی، تنصیفی و ضریب همسانی درونی استفاده شد. ضریب پایایی بازآزمایی بدست آمده در فاصله چهار هفته، ۰/۸۴ می‌باشد که ضریب مطلوبی است. همچنین، شاخص ضریب پایایی به روش‌های تنصیفی و همسانی

درونی برای BFI-10 در سطح مطلوبی گزارش گردید. این شاخص‌های پایایی با شاخص‌های گزارش شده در مطالعات رامستد و جان (۲۰۰۷) بسیار نزدیک است. تشابه ضرایب پایایی گزارش شده در تحقیقات مختلف بیانگر آن است که مقیاس BFI-10 زیاد دستخوش تغییرات وضع و حالت نمی‌شود و در طول زمان دارای ثبات کافی می‌باشد و بنابراین در شرایط مختلف زمانی و فرهنگی به نتایج تقریباً مشابهی منجر می‌شود.

در یک جمع‌بندی کلی، تشابه ضرایب گزارش شده در این تحقیق با ضرایب مؤلفان مقیاس در فرهنگ اصلی نشانگر نشانگر ساده و سلیس بودن عبارات آزمون چه در زبان انگلیسی و چه در زبان فارسی است و این که انطباق نسخه اصلی با فرهنگ ایرانی به صورت مطلوب انجام گرفته است. بنابراین، ابزار حاصل از پژوهش حاضر می‌تواند در پژوهش‌های مربوط به اندازه‌گیری صفات پنجگانه شخصیت در تحقیقات غربالگری در ایران قابلیت کاربرد داشته باشد. در انتها باید محدودیت ابزار حاصل از پژوهش حاضر را نیز متذکر شد. از آنجا که صفات اصلی شخصیت هر کدام سازه‌های گسترده‌ای هستند که صفت‌های فرعی متعددی را بازنمایی می‌کنند، استفاده از این مقیاس امکان سنجش صفت‌های زیرین عامل‌های پنجگانه شخصیت را فراهم نمی‌سازد.

منابع

- بخشی پور، عباس و صنم باقریان خسروشاهی. (۱۳۸۵). ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه تجدیدنظر شده شخصیت آیزن- فرم کوتاه (EPQ-RS). *روانشناسی معاصر*. (۱) ۲: ۱-۱۲.
- کاویانی، حسین. مهرانگیز پورناصح و اشرف سادات موسوی. (۱۳۸۴). هنجاریابی و اعتبار سنجی فرم تجدیدنظر شده پرسشنامه شخصیتی آیزنک در جمعیت ایرانی. *مجله روانپزشکی و روان‌شناسی بالینی ایران*. (۱۱) ۳: ۳۰۴-۳۱۱.
- گروسی فرشی، میر تقی. (۱۳۸۰). رویکردهای نوین در ارزیابی شخصیت: کاربرد تحلیل عوامل در مطالعات شخصیت. تبریز: انتشارات جامعه پژوه.

نصرت آبادی، مسعود. محسن جوشن‌لو و غلامرضا جعفری کندوان. (۱۳۸۵). بررسی پایایی و روایی پرسش‌نامه پنج عامل اصلی شخصیت (BFI) در دانشجویان. فصلنامه روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبائی. (۱) ۵: ۱۴۸-۱۲۴.

- Ashton, M., C. Lee, K. (2001). A theoretical basis for the major dimensions of personality. *European Journal of Personality*. 15, 327-353.
- Benet-Martinez, V., Leu, J., Lee, F., Morris, M. (2002). Negotiating biculturalism: Cultural frameswitching in biculturals with Oppositional vs. Compatible cultural identities. *Journal of Cross-cultural psychology*. 33, 492-516.
- Benet-Martinez, V., & John, O. P. (1998). Los Cinco Grandes_ Across cultures and ethnic groups: Multitrait-multimethod analyses of the Big Five in Spanish and English. *Journal of Personality Social Psychology*. 75, 729-750.
- Block, J. (1995). A contrarian view of the five-factor approach to personality description. *Psychological Bulletin*. 117, 187-215.
- Burisch, M. (1997). Test length and validity revisited. *European Journal of Personality*. 11, 303-315.
- Costa, P., McCrae, R. R. (1992). Revised NEO Personality Inventory (NEO PI-R) and NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI) professional manual. Odessa, FL: *Psychological Assessment Research*. 50-65.
- Goldberg, L., R. (1992). The development of markers for the Big-Five factor structure. *Psychological Assessment*. 4, 26-42.
- Gosling, S., D, Rentfrow, P., J, Swann, W., B. (2003). A very brief measure of the Big-Five personality domains. *Journal of research in personality*. 37, 504-528.
- Hazan, C., Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality Social Psychology*. 52, 511-524.
- John, O., P, Donahue, E., M, Kentle, R., L. (1991). *The Big Five Inventory Versions 4a and 54*. Berkeley, CA: University of California, Berkeley, Institute of Personality and Social Research.
- John, O., P, Srivastava S. (1999). *The Big Five trait taxonomy: History, measurement, and theoretical perspectives*. In L. A. Pervin, & O. P. John (Eds.), *Handbook of personality: Theory and research* (pp.102-138). New York: Guilford Press.
- McCrae, R., R, Costa, P., T. (2003). *Personality in adulthood: A five-factor theory perspective (2nd ed.)*. New York: Guilford.
- Paulhus, D., L, Lysy, D., C, Yik MS. (1998). Self-report measures of intelligence: Are they useful as proxy measures of IQ? *Journal of Personality*; 64, 525-555.
- Rammstedt, B., John, O., P. (2007). Measuring personality in one minute or less: A 10-item short version of the Big Five Inventory in English and German. *Journal of Research in Personality*. 41: 203-212.
- Robins, R., W, Tracy, J., L, Trzesniewski, K., H, Potter, J., Gosling, S., D. (2001). Personality correlates of self-esteem. *Journal of Research in Personality*. 35, 463-482.

- Russell, J.,A, Weiss, A., Mendelsohn, G.,A. (1989). Affect grid: A single-item scale of pleasure and arousal. *Journal of Personality Social Psychology*. 57, 493–502.
- Sandvik, E., Diener, E., Seidlitz, L. (1993). Subjective well-being: The convergence and stability of selfreport and non-self-report measures. *Journal of Personality*. 61, 317–342.

